

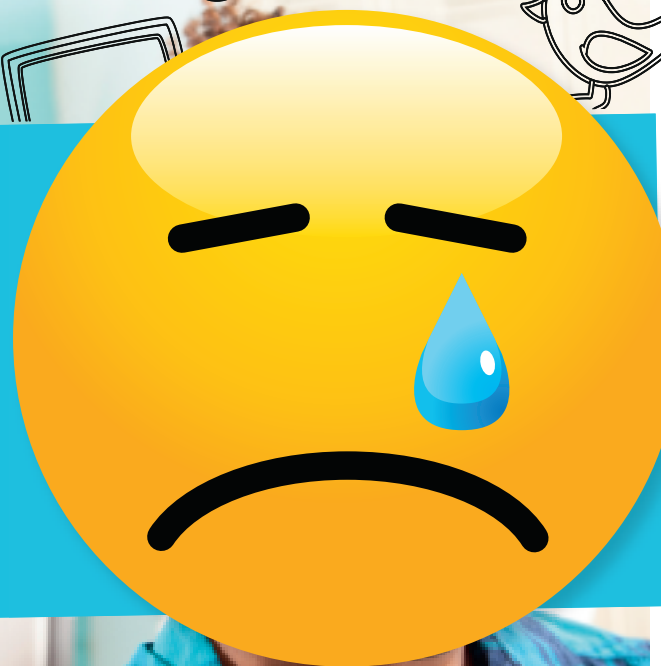
mijn kind
Online SPECIAL

DIGI bewust

Co-funded by the European Union

DIGITAAAL PESTEN

DE FEITEN • GOED DOEN OP INTERNET • PRATEN OVER CYBERPESTEN • TIPS VOOR DOCENTEN

Pesten is van alle tijden. Bij digitaal pesten of cyberpesten heeft het terrein zich alleen verplaatst naar internet. Plagen en pesten is een manier om je positie in een groep te bepalen. Kinderen vinden pesten via internet vaak grappig. Totdat het ze zelf overkomt. Soms durven ze ook meer vanachter een computer. Je kunt de ander niet zien, soms waan je jezelf heel anoniem. Het kind dat ze pesten kan niet makkelijk terugslaan, letterlijk en figuurlijk.

In sommige gevallen halen kinderen gewoon kattenkwaad uit. Ze vervelen zich of proberen wat uit. Ze experimenteren en gaan elkaars grenzen over. Zoals die twee jongens die de hele klas anoniem foto's stuurden van verbrande, afgehakte vingers. Lekker op een regenachtige middag in een melige bui de klas de stuipen op het lijf jagen. Niet door hebbend dat sommige klasgenoten dachten dat ze werden bedreigd. Grappig? Nee, maar dat moet wel tegen zulke jongens worden gezegd. Om pesten te voorkomen, moeten kinderen leren zich te verplaatsen in een ander. Ook digitaal.

Vaak zijn het klasgenoten die elkaar digitaal lastigvallen. Door er met de klas over te praten, kan een docent veel losmaken. Veel kinderen hebben ervaring met digitaal pesten. Door het bespreekbaar te maken, kan er meer begrip ontstaan tussen pesters en kinderen die gepest worden.

Praat er wel over op de juiste manier. Zeg niet alleen: pesten op internet mag niet. Geef ook een les over digitale humor. De verkiezing van het grappigste YouTube-filmpje. Inspireer! Help een goed doel met inzet van sociale media. En praat ook over wat in jouw ogen absoluut niet grappig is, wetende dat kinderen elkaar soms bewust shockerende filmpjes of treiterige berichten toesturen. Uiteindelijk kun je door te praten over goed gedrag op internet zorgen dat cyberpesten niet uit de hand loopt. Dit boekje helpt daarbij.

Remco Pijpers
Directeur Stichting Mijn Kind Online

PESTEN

stopt niet meer bij de voordeur

Pesten is niks nieuws. Maar anders dan vijftig jaar geleden, stopt pesten niet meer op het schoolplein of bij de voordeur. Als je pech hebt, gaat het getreiter vierentwintig uur per dag door, tot in je eigen huis.

Vaak zijn de pesters klasgenoten van het slachtoffer en sinds de komst van internet loopt het pesten in de fysieke en de virtuele wereld naadloos in elkaar over. Het is daarom van groot belang dat ouders en leerkrachten zich verdiepen in de online wereld van kinderen. Want wat zich buiten schooltijd en online afspeelt, is de volgende dag voelbaar in de klas. Dat vindt ook Theo Klungers, pestdeskundige bij anti-pestbureau Posicom en

leerkracht op een basisschool in Weesp. 'Over de verantwoordelijkheid van leerkrachten voor wat kinderen buiten schooltijd doen, zijn de meningen verdeeld. Maar ik vind dat je je ogen niet kunt sluiten voor wat er buiten gebeurt. Als jij in het weekend in een café of op de sportschool door een collega wordt uitgescholden, ga je maandag ook met lood in je schoenen naar je werk. Voor het welbevinden van de groep, vind ik het heel belangrijk dat je het bespreekbaar maakt en dat je na een incident

Als je iets niet zou doen IRL (in real life) doe het dan ook niet in cyberspace

meteen de angel eruit trekt. Als je het gepest laat doorsudderen wordt het allemaal nog veel erger.'

GOED BEGREPEN

Wat op pesten lijkt, hoeft niet altijd pesten te zijn, benadrukt Klungers. 'Is het pesten, of is het een conflict? Dat moet je eerst zien te achterhalen. Want pesten ontstaat vaak omdat je elkaar ooit eens niet goed hebt begrepen. Dat kan soms heel ver teruggaan. Ik heb wel eens meegemaakt dat een jongen tegen een meisje op Facebook zei: 'Goh, wat suf'. Het ging over een situatie, maar zij dacht dat hij háár suf vond. Zij mobiliseerde meteen haar hele meidenclubje. Toen ik ze in de klas onderling hoorde fluisteren, heb ik gevraagd wat er aan de hand was. We hebben het met die jongen erbij uitgesproken en zo was het misverstand snel opgehelderd.' Zeker iemand met een pestverleden interpreteert, logisch, een conflict al snel als pesten. Het is dan aan de leerkracht om dat gevoel te ontkrachten, vindt Klungers. 'Als je eerder gepest werd, ben je heel alert op alle signalen die op pesten zouden kunnen duiden. Dus als iemand je een sukkel noemt, omdat hij gewoon even boos op je is, kun je dat zomaar verkeerd opvatten. Het is goed als een leerkracht zoiets kan helpen oplossen.'

4 DIGITAAL PESTEN

Waarom pesten kinderen elkaar?

- 1 De pester ondervindt altijd voordeel van zijn pestgedrag. Andere kinderen kijken daardoor tegen hem op, of hij voelt zich er beter door in zijn vel zitten.
- 2 Pesters hebben minder empathisch vermogen dan andere kinderen. Ze kunnen minder goed invoelen wat de gevolgen zijn van hun daden.
- 3 Meelopers doen mee aan het pestgedrag, of komen in elk geval niet op voor het slachtoffer, omdat ze bang zijn buiten de groep te vallen of om zelf gepest te worden.
- 4 Pesters zien vaak haarscherp op welk gebied het slachtoffer kwetsbaar is. Een slimme jongen met rood haar en een bril, hoeft daarmee niet gepest te worden als hij uitstraalt zelf geen problemen met zijn uiterlijk te hebben.
- 5 Het pesten is meestal ontstaan vanuit een misverstand of conflict. Wellicht is de kiem al jaren eerder gelegd. Soms vormt de manier waarop de ouders van het ene kind ooit over het andere kind hebben gepraat de aanleiding.

EÉN LIJN

Klungers vindt het van groot belang dat leerkrachten en ouders op één lijn zitten als het om het aanpakken van pestgedrag gaat. Zeker wanneer de sfeer in een hele klas wordt verziekt door het pesten. 'Meestal is iedereen het er wel over eens dat het pesten moet stoppen. Maar ouders zijn zich niet altijd bewust van hun eigen rol. Hoe gaan zij met elkaar om, hoe praten zij over andere kinderen? Soms is een kind een ander kind gaan pesten, omdat de ouders van het gepeste kind hem of haar ooit beledigd hebben. En als een ouder steeds zegt dat het toch een 'rotklas' is, heb je als leerkracht ook geen poot om op te staan. Ouders van meelopers vinden soms dat zij er niets mee te maken hebben, maar in een klas heeft iedereen er mee te maken.'

VOORKOMEN

Pesten is nooit helemaal te voorkomen, helaas. 'Het is onderdeel van het groepsproces', beaamt Klungers. 'Je ziet het ook bij apen en andere dieren. De leider van de groep bepaalt en als die leider toevallig een pester is, heb je een probleem. In klassen waar de leider een sociale persoonlijkheid is, vaak een meisje, komt pesten veel minder voor. Als zo'n meisje zegt: 'Doe even normaal', heeft dat veel meer effect dan wanneer de leerkracht dat doet.' Maar sommige meisjes kunnen er ook wat van, van pesten, toch? 'Klopt', zegt Klungers. 'En dat is vaak veel moeilijker aan te pakken. Jongens maken er meer lawaai bij en kunnen hun mimiek minder snel veranderen, het valt meer op. Ze geven ook eerder toe. Meisjes zijn geraffineerder, zetten het roddelcircuit in, delegeren het pesten aan hun onderdanen en houden hun gezicht in de plooi als je ze ermee confronteert. Bij meisjes is het veel lastiger te achterhalen wat er nu precies gebeurt. Maar nogmaals, aan de andere kant zijn meisjes ook veel moediger en durven ze voor het slachtoffer op te komen.'

CYBERPESTEN

Digitaal pesten of cyberpesten is volgens Klungers een nieuwe vorm van pesten, die nieuwe uitdagingen met zich meebrengt. 'Doordat je van geschreven tweets of posts geen mimiek en lichaamstaal kunt aflezen en niet weet wanneer iets serieus of als grap bedoeld is, lopen discussies eerder uit de hand. Ook voelen kinderen zich minder geremd op internet en is de stap sneller genomen om gemene dingen tegen elkaar te roepen.' Het enige voordeel, vindt Klungers, is dat je bij digitaal pesten bewijsmateriaal hebt van het pestgedrag. Klungers wil ouders wel op het hart drukken een kind nooit te dreigen met een internetverbod. De angst voor zo'n verbod is de reden dat veel kinderen thuis niet durven te vertellen dat ze via internet gepest worden. 'En ik zou graag zien dat ouders met hun kinderen over de risico's van internet en online pesten praten vóórdat er problemen ontstaan. Dat werkt beter dan een verbod.'

Internet-etiquette VOOR KINDEREN

Omdat het anoniem is, durven kinderen op internet openhartiger te zijn dan in de klas. Zo kunnen ze hun twijfels en onzekerheden bespreken met zielsverwanten zonder er later op te worden afgerekend. Maar een kenmerk van internet is ook dat het taalgebruik er makkelijk verhardt. Je hoeft immers niet bang te zijn dat je een klap krijgt. Daarom is het goed kinderen gedragsregels te leren: hoe gedraag je je op internet?

Als je iets niet zou doen IRL (in real life), doe het dan ook niet in cyberspace.

Krijg je een berichtje? Schrijf of krabbel dan snel terug. Het is niet aardig om te lang te wachten.

Heeft iemand een mooie foto toegevoegd, of is een vriend jarig? Plaats dan een complimentje of een felicitatie. Leuk om te krijgen, en het maakt je geliefd.

Schrijf geen kwetsende of beledigende dingen, ook niet als grapje. Op internet is het vaak moeilijk te zien hoe iets precies bedoeld is.

Negeer pesterijen of schunnige opmerkingen.

Vaak is het minder gemeen of persoonlijk bedoeld dan het overkomt. Ga niet terugschelden en post geen lompe berichten. Veel mensen lezen mee, het is slecht voor je imago en je kunt er last mee krijgen. Als je zelf wordt lastiggevalen, maak dan een schermafdruk als bewijs en ga naar een volwassene.

Alles wat je op internet publiceert, zoals foto's, blijft voor eeuwig terug te vinden. Ook als je denkt dat het weg is. Bedenk dus voor je iets online zet of je dat ook hardop op de markt zou willen uitschreeuwen. Is dat niet het geval? Post of tweet het dan niet.

Wat kun je als leerkracht doen om pesten te voorkomen?

1 Maak ouders duidelijk dat hoe zij over andere kinderen en hun ouders praten, bepalend is voor hoe kinderen met elkaar omgaan.

2 Praat met de leerlingen regelmatig over omgangsvormen en verschillen tussen mensen. Je hoeft niet direct het onderwerp pesten aan te snijden om een duidelijke boodschap af te geven. Groepen waarbinnen niet gepest wordt, zijn in staat te accepteren dat iedereen anders is.

3 Maak duidelijk dat je pesten niet tolereert, en leg tegelijkertijd de nadruk op het positieve: hoe kunnen we met elkaar plezier hebben? Complimenteer de groep en afzonderlijke kinderen ook wanneer het goed gaat.

10 Spreek pester en slachtoffer apart, zodat je weet of er een conflict aan het pesten vooraf is gegaan of dat het te maken heeft met een machtsspel. Spreek ze ook samen, zeker wanneer er iets mis is gegaan in de interpretatie. Zodra ze elkaars intentie begrijpen, blijken kinderen vaak heel vergevingsgezind.

4 Zorg dat kinderen elkaar leren kennen. In klassen waar kinderen 'de mens' achter elke klasgenoot zien, wordt minder gepest.

5 Laat kinderen zien dat je fouten mag maken. Strenge regimes werken pestgedrag in de hand. Kinderen moeten niet bang zijn fouten te maken, en moeten ook leren hun fouten naar elkaar weer goed te maken.

6 Denk nooit: 'Ik zie het niet, dus het gebeurt niet'. Zeg dat ook niet tegen een ouder die met een klacht over pesten komt. Onderzoek eerst goed wat er aan de hand is.

7 Achterhaal wanneer er nog geen sprake was van pesten, en wanneer het voor het eerst wel zo was. Welke gebeurtenis heeft intussen plaatsgevonden? Is bijvoorbeeld de groepssamenstelling veranderd, waarna vrienden vijanden werden, of is er ooit een misverstand geweest?

8 Ouders van de pester zijn vaak verbaasd, omdat hij of zij er niets over heeft verteld. Het gepeste kind vertelt het vaker wel thuis. Als de ouders van het pestende kind het ermee eens zijn dat het pesten moet stoppen, stel dan de vraag: hoe kunnen we hem of haar helpen? Durf aan de ouders van het gepeste kind ook te vragen: welke eigen rol speelt het kind?

9 Neem niet alle regie uit handen van het kind en laat je emoties thuis. Betrek het gepeste kind bij het nadenken over een oplossing. Vraag: hoe gaan we dit doen?

PRATEN OVER PESTEN

hoe doe je dat?

1 Praat thuis over digitale omgangsvormen

Vraag aan je kinderen of ze wel eens pesten of gepest worden. Vertel wat de gevolgen kunnen zijn voor 'dader' en 'slachtoffer'. Leg uit dat je net als in het dagelijks leven elkaar ook online met respect behandelt: ga met een ander om, zoals je zelf behandeld wilt worden. Voer dat gesprek op de juiste manier. Stel de goede vragen. Bijvoorbeeld: Stel dat jij een kind zou hebben op internet. Welke digitale omgangsvormen zou je hem leren? Niet over seks praten, bijvoorbeeld, niet schelden, etcetera. Hier komt vaak heel veel uit.

2 Praat op school over digitale omgangsvormen

Regels zijn nodig en er moet duidelijkheid zijn over wat er gebeurt als je die regels overtreedt. Vaak zijn het klasgenoten die elkaar digitaal lastigvallen. Een docent kan een sleutelrol vervullen, door cyberpesten bespreekbaar te maken. Veel kinderen hebben ervaring met digitaal pesten. Door te praten kan er meer begrip ontstaan tussen pesters en kinderen die gepest worden. Zeg niet alleen: pesten op internet mag niet. Benadruk ook de positieve kanten van internet. Geef een les in digitale humor of ga aan de slag voor een goed doel via sociale media. Wie goed doet, goed ontmoet - óók op internet. En praat gaandeweg ook over wat niet grappig of gepast is.

3 Praat ook over goed gedrag

Praat niet alleen over wat niet mag, maar ook over wat online goed gedrag is. Met sociale media is het belangrijk dat je geen klier bent, anderen niet het leven zuur maakt, maar ook dat je je positief tot anderen verhoudt. Hoe doe je dat? Hoe maak je anderen aan het lachen? Hoe ben je aardig voor iemand? Hoe geef je elkaar complimenten? Wees positief, heb het niet alleen over jezelf. In feite moeten we kinderen een goede digitale burger te zijn. Samenwerken met anderen via internet wordt steeds belangrijker.

4 Neem een gepest kind serieus

Neem een kind altijd serieus, maar leer het ook relativeren: negeer flauwe opmerkingen. Kinderen pesten vaak uit verveling. Het is willekeurig, soms puur voor de lol en het pesten is dus niet altijd persoonlijk bedoeld. Een kind denkt meestal dat het zijn eigen schuld is als hij wordt gepest, maar dat is vaak niet terecht. Gebruik je gezonde verstand. Als een kind een kettingmail krijgt, waarin staat dat hij sterft als hij de mail niet naar 100 andere kinderen doorstuurt, dan weet hij toch wel beter?

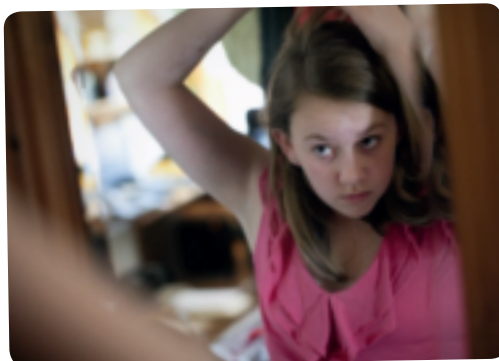
5 Onderneem actie als pesten uit de hand loopt

Als het pesten uit de hand loopt of een kind heeft er erg veel last van, is het tijd om actie te ondernemen. Blokkeer de pester in de email of op sociale media en MSN. Maak scherm-afdrukken (printscreens) van de flames, de pestberichten, als bewijs. Licht als ouder de school in als het gaat om klasgenoten. Als er sprake is van bedreiging, schakel dan de politie in.

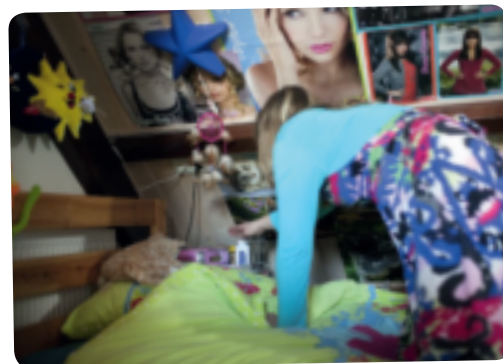

Jasmijn en Hyves

Jasmijn (13): 'Ik vind dat ouders in de gaten moeten houden wat hun kind doet op Hyves of MSN. Veel ouders weten niet eens wat je ermee kunt doen en kinderen kunnen gewoon hun gang gaan!'

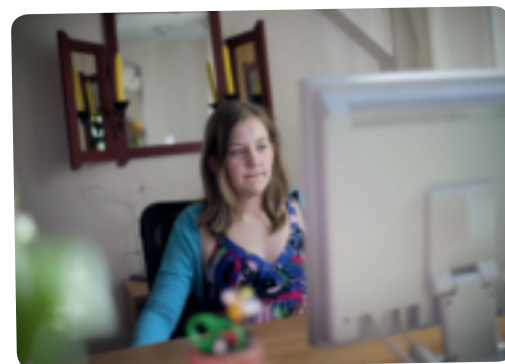
Hoi, ik ben Jasmijn, ik ben 13 jaar en ik heb mijn eigen Hyvespagina.

Ik vind dat wel heel erg handig, lekker met mijn vriendinnen kletsen, of met mensen van vakantie.

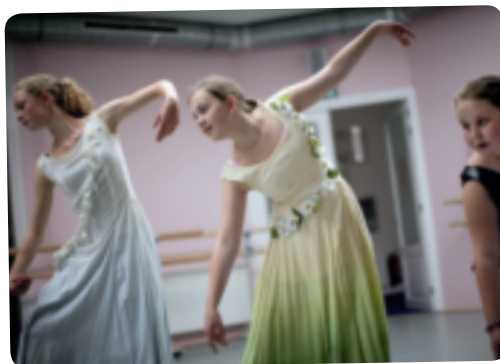
Iemand van mijn oude school had dat erop gezet. Ze schreef over mij aan meiden uit mijn nieuwe klas.

Ze schreef: Ik heb zo'n medelijden met je dat je bij dat stomme kind in de klas moet zitten.

Jasmijn & Hyves is een van de acht fotofilmpjes op de website www.newkidsontheweb.nl.

In de filmpjes vertellen tieners wat ze meemaken op internet en hoe hun digitale leven er uitziet. Deskundigen geven advies over internetopvoeding.

8 DIGITAAL PESTEN

Dat meisje moest bij de mentor komen en toen moest ze huilen en iedereen vond haar zielig.

Vanaf toen gingen andere meiden ook lullig tegen mij doen. Dan loop je dus eigenlijk ontzettend mee.

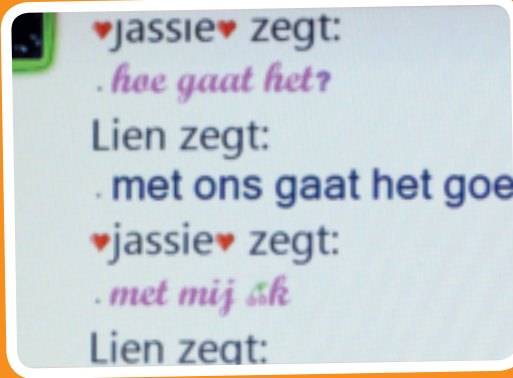
Ik kan mijn vriendinnen dag en nacht spreken zonder dat ik erbij hoeft te zijn.

Ik had haar anderhalf jaar niet gezien en toen zag ik dat op eens op Hyves. Dat was heel raar.

Ik heb wel vaak gedacht: ik moet bij deze stomme trutten weg. Bij ballet heb ik wel leuke vriendinnen.

Aan het begin van het jaar las ik opeens op Hyves dat ik een stom kind was en dat ik iedereen stalkte.

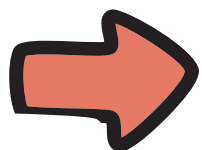
Ik heb het aan mijn moeder laten lezen en die heeft het bewaard en mijn mentor gebeld.

Pesters weten niet wat ze aanrichten, hoe dat voelt voor een ander. Dat moet stoppen, vind ik.

FOTO'S: DIRK-JAN VISSER.

POSITIEF OMGAAN MET HET WORLD WIDE WEB

http://

WIJS MET INTERNET

IN 6 STAPPEN

Kinderen doen alles via internet. Ze chatten, delen foto's, filmpjes en muziek, pesten of worden gepest. Maar ook in de digitale wereld gelden normen en waarden. Kinderen zijn zich echter niet altijd bewust van hun online gedrag en de gevolgen daarvan. Met deze zes ideeën kun je kinderen leren hoe ze op een positieve manier internet kunnen gebruiken.

HOE MAAK JE EEN LEUKE PROFIELSITE?

Je kunt kinderen op een eenvoudige manier bewust maken van hun gedrag op profielsites, zoals Hyves of Facebook. Vraag hen eens waarom Hyves zo leuk is. Laat leerlingen ver-

tellen wat ze allemaal met hun profielpagina doen, welke informatie ze delen en welke foto's ze er op zetten. Je kunt ervoor kiezen de klas in kleine groepjes te verdelen, zodat ze onderling ervaringen kunnen uitwisselen en hierover kunnen discussiëren. Ook kun je gezamenlijk een aantal profielen van klasgenootjes (of onbekenden of BN'ers) op Hyves bekijken en die bespreken.

Vinden kinderen het spannend om in de klas over hun profiel te vertellen, doe dan zelf een voorzetje.

Aan de hand van trefwoorden kun je ze op weg helpen. Het opstellen van een profielsite draait om de vraag:

Welke gegevens plaats je wel en welk niet? Denk aan je adres, mobiele nummer, familiekiekjes, een foto van jezelf in bikini, een foto van je dronken oom op een feestje, de naam en adres van je school, krabbels als 'mijn ouders zijn gek' of 'Suzanne is een trut'.

Bespreek dit: Is het kwetsend of schadelijk voor jezelf of een ander als je dit soort krabbels, informatie en foto's op Hyves zet? Hoe vind je het als iemand jouw foto's kopieert en op sites zet waarop je helemaal niet wilt staan? Wat doe je als een klasgenootje jouw foto's kopieert met hartjes eromheen terwijl je hem of haar helemaal niet leuk vindt? En de foto van je oom: Kan dat kwaad voor zijn werk?

Als advies kun je kinderen meegeven zichzelf bij alles wat ze op Hyves, Facebook of Twitter plaatsen, af te vragen: Zou je deze informatie delen met een voetbalstadion vol mensen die je niet of nauwelijks kent? Nee? Doe het dan ook niet!

10 DIGITAAL PESTEN

2 SCHRIJF MET MSN-TAAL

- Welke afkortingen of woorden kennen kinderen in MSN-taal? Laat kinderen de woorden op het schoolbord schrijven. De woorden en betekenissen die ze niet kennen, kunnen de kinderen overnemen in hun schrift of agenda.
- Laat kinderen een korte tekst uit een krant of tijdschrift knippen en laat ze deze omzetten in MSN-taal.
- Ook leuk: Geef een keer een Twitter-les. Hierdoor leren leerlingen na te denken over het kort en krachtig formuleren van een boodschap. Er passen immers maar 140 tekens in een tweet.

((H)) = hug

6 = Pas op! Ouders achter je

2 MIN AFK =

2 Minuten weg van keyboard

3 SPELLETJES SPELEN

Met behulp van een memoriespel of kwartet kun je op een speelse manier kinderen bewustmaken van hun internetgedrag en digitale normen en waarden.

Aan de hand van de kaartjes en cartoons kun je een discussie leiden in een groep waardoor kinderen gaan nadenken over hun internetgedrag.

VRAGEN DIE JE KUNT STELLEN:

- Bij wie gelden er thuis internetregels?
- Wie heeft een computer op zijn kamer?
- Vertel je aan je ouders wat je op internet doet?
- Hoeveel mensen kennen je wachtwoord?
- Ken je al je contacten op MSN, Twitter, Facebook, Hyves? Laat je wel eens vreemden toe?
- Mogen je ouders je MSN lezen?
- Wie durft er digitaal meer dan in het echt?
- Waarom gaat schelden op MSN, Hyves en Twitter zo makkelijk? Hoe is het om online uitgescholden te worden?
- Welke spelletjes speel jij op de computer?
- Om welke YouTube filmpjes moet je hard lachen?
- Wie vertelt er wel eens geheimen via Habbo, Hyves of MSN aan iemand anders?
- Wanneer is iemand een (online) vriend?
- Kun je iedereen via de computer vertrouwen?

Je kunt een internetkwartet zelf maken, maar ook kant-en-klaar bestellen. Meer informatie vind je op www.medialessen.nl/lessen/internetkwartet of www.4pip.nl/internetmemorie.html.

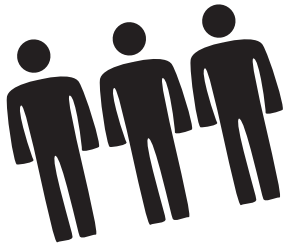
JE EIGEN FILMFESTIVAL

Webcams zijn hartstikke leuk! Je kunt bijkletsen met een zieke klasgenootje of chatten met je familie in het buitenland.

land. Via de webcam kun je trots je nieuwe coole jurkje of je vette gympen showen aan je vriend(in). En soms lukt het zelfs om beroemd te worden via de webcam. Maar... er zitten ook minder leuke kanten aan. Iemand kan je vragen iets te doen voor een webcam wat je eigenlijk niet wilt, bijvoorbeeld jezelf uitkleden. De belofte dat je model kunt worden, is namelijk wel erg aantrekkelijk. Of een klasgenoot weet iets van je en chanteert je ermee: als je niet doet wat hij of zij zegt, dan vertelt hij het aan iedereen. In de klas kun je grappige en stoere filmpjes laten zien, zoals van Esmée Denters die via YouTube wereldberoemd werd. Bespreek wat wel en niet

kan voor de webcam. Film je met je mobiel dat iemand wordt gepest? En zet je dat vervolgens online? Of zet je een filmpje op YouTube van je snurkende broer zonder dat hij dat weet? Vertel kinderen dat ze nooit filmpjes op internet mogen zetten zonder toestemming van degene die je hebt gefilmd. Officieel ben je dan zelfs strafbaar.

Een leuke opdracht voor in de klas is het organiseren van een eigen filmfestival. Een week lang is ieder kind reporter en maakt hij met zijn mobiele telefoon filmpjes. Wat gebeurt er in de buurt? Treedt er iemand op? Staat een gebouw op instorten? Aan het einde van de week mag iedereen zijn filmpje laten zien aan de rest van de klas op het Filmfestival. De beste, grappigste of leukste filmpjes winnen een prijs en kun je samen met de klas op YouTube plaatsen.

HELPEN, ADVISEREN & INFORMEREN

Social media, Twitter, YouTube of een blog kunnen leerlingen prima gebruiken om elkaar te helpen

en ervaringen uit te wisselen. Inventariseer waar leerlingen goed in zijn. Spelen de kinderen graag online Rune-scape, World of War of Habbo Hotel? Koopt een leerling graag of speelt iemand een instrument? Spaart iemand miniatuur autootjes of blikjes cola uit allerlei landen? Of is iemand fan van een band of acteur? Schrijf alle ideeën op het schoolbord en

kijk vervolgens hoe iemand zijn of haar deskundigheid kan inzetten via internet om anderen te helpen, adviseren of informeren.

→ Een leerling die al jaren in Habbo Hotel komt kan *newbies* uitleggen hoe Habbo werkt zodat ze zich sneller thuisvoelen in deze digitale wereld. De leerlingen kunnen een Twitteraccount maken en iedere dag een tip tweeten.
→ Een klasgenoot die graag in de keuken staat kan een blog bijhouden om zijn favoriete recepten met foto's en filmpjes op te plaatsen en via Hyves

en Twitter kan hij zijn klasgenootjes op de hoogte houden van nieuwe updates.

→ Heeft een leerling een bijzondere verzameling dan kan hij hierover schrijven op Facebook (over zijn recente aanwinsten) en hij kan een blog bijhouden zodat hij meer informatie kwijt kan over zijn verzameling (foto's, filmpjes, achtergrondinformatie, links).
→ Laat leerlingen een fansite bouwen van zijn of haar favoriete muzikant, acteur of tv-held. Bijvoorbeeld door koppelingen toe te voegen naar YouTube.

WWW.

6

STEUN EEN GOED DOEL

Er zijn zoveel goede doelen in Nederland die leerlingen kunnen inspireren. Geef kinderen de opdracht een goed doel naar keuze uit te kiezen en hiervoor een actie op touw te zetten om zo veel mogelijk geld op te halen.

Uiteraard moeten ze sociale media inzetten om een zo groot mogelijk bereik te creëren. Als voorbeeld kun je vertellen over succesvolle acties, zoals de chocoladeletteractie van Jip Maathuis die voor War Child al ruim 130.000 euro ophaalde. Ook kunnen leerlingen een (gratis) website ontwerpen met daarop informatie over de actie.

Laat kinderen een idee verzinnen om geld in te zamelen en bespreek de ideeën in de klas. Wijs ze er op dat zij geen collecte mogen houden, maar dat zij creatieve acties moeten bedenken: organiseer een sponsorloop, bak koekjes, verzamel lege flessen, organiseer een fancy fair, verzorg een (muzikaal of toneel-) optreden of was auto's in de straat.

Vaak kun je de actie aanmelden bij het goede doel, zodat ook zij aandacht aan de actie besteden op hun website of in hun donateursmagazine

en de kinderen gratis publiciteit krijgen. Soms verstrekt een goed doel een brief zodat de leerling kan bewijzen dat hij daadwerkelijk een actie uitvoert voor de betreffende organisatie. Geef de kinderen als tip om vrienden, klasgenootjes, familie en onbekenden via Hyves, Facebook of Twitter op te roepen mee te doen aan de actie en laat hen via sociale media iedereen op de hoogte houden van de laatste stand van zaken.

Voorbeelden ter inspiratie:

- www.kidsforwarchild.nl
- www.kids4clinicclowns.nl
- www.kinderfonds.nl/centraal/item/kom_in_actie
- www.wnf.nl/nl/in_actie/kom_in_actie/
- www.makeawishnederland.org

De opdracht kun je afsluiten door de kinderen een presentatie te laten houden in de klas. Welke actie heb je gehouden, hoe heb je de actie gepromoot, welke hulp kreeg je van het goede doel, wat heb je gedaan om de actie te laten slagen, hoeveel geld heb je opgehaald?

Meer inspiratie?
Kijk op www.sociaalmetmedia.nl.

AJBWIB=

als je begrijpt wat ik bedoel

‘Internet kan ook echt iets positiefs brengen’

Jip Maathuis (15 jaar) is de grondlegger van de bekende en succesvolle chocoladeletter-actie. In vijf jaar tijd haalde hij meer dan 130.000 euro op voor War Child.

Chocoladeletters voor War Child

In 2007 startte Jip Maathuis uit Enschede een chocoladeletter-actie om kinderen uit oorlogsgebieden te steunen. Van iedere verkochte letter doneerde hij één euro aan War Child. De actie werd door de inzet van internet en sociale media een enorm succes: het eerste jaar verkocht Jip meer dan 10.000 letters. Ieder jaar wordt de omzet verhoogd en Jips Goede Doelen is inmiddels uitgegroeid tot een stichting met ambassadeurs, een raad van bestuur, diverse partners en sponsors. Met een opbrengst van ruim 130.000 euro in de afgelopen vijf jaar, heeft Jips Goede Doelen eraan bijgedragen dat de afgelopen jaren meer dan 6.000 oorlogskinderen kunnen meedoen aan programma's van War Child.

In de wandelgangen van school hoor ik wel eens dat kinderen worden gepest via internet. Mij is dit gelukkig nog nooit overkomen. Op school gelden strenge regels over het gebruik van internet tijdens schooltijd. Iedereen ontvangt een schoolgids waarin duidelijke regels staan. Sowieso is pesten verboden. Zowel online als offline. Ik weet natuurlijk niet of leerlingen er voor uit durven te komen dat zij worden gepest. Maar zelf heb ik het idee dat het bij ons op school wel meevalt.'

VERTROUWEN

‘Onder mijn vrienden zijn social media zoals Facebook en Hyves enorm hot. Zelf heb ik ook een account, maar privé doe ik er eigenlijk niet veel mee. Ik check af en toe of ik een bericht heb en dat is het. Twitteren vind ik wel leuk om te

doen. Zelf heb ik nog nooit iemand via internet gepest. Pesten is echt not done bij mijn ouders. Thuis hebben we niet echt internetregels, over welke sites ik mag bezoeken en hoe lang ik achter mijn laptop mag zitten. Dat gaat op basis van vertrouwen. Ik heb een eigen laptop en een iPad, maar ik zit nooit urenlang achter mijn computer. Ik voetbal liever. Ook zet ik mij natuurlijk veel in voor mijn stichting Jips Goede Doelen en ben ik bezig met het opstarten van een nieuw bedrijf.’

KLEIN IDEE, GROOT SUCCES

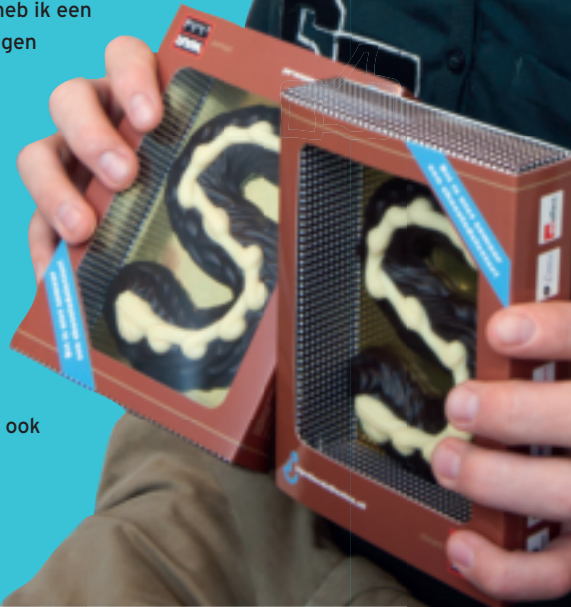
‘Ik had al snel door dat internet het ideale middel is om veel mensen snel te bereiken. Natuurlijk, kun je internet ook op een verkeerde manier gebruiken, maar dat is nog nooit bij mij opgekomen. Door internet kunnen we onze chocoladeletters door heel Nederland verkopen. En zelfs in het buitenland. Zonder internet was mijn actie nooit zo'n succes geworden. Via een website ben je gemakkelijk bereikbaar, kunnen mensen zien wat we doen en hoe en aan welke projecten de opbrengst wordt besteed. Het bedrijf van mijn vader doet op dit moment onderzoek naar hoe we komend jaar sociale media en internet nog beter kunnen inzetten voor de promotie van onze actie. We verkopen via onze webwinkel, je betaalt gemakkelijk met Ideal en via Top-Craft, een sociale werkvoorziening, worden de letters ingepakt en verstuurd. Mede door internet is een klein idee uitgegroeid tot iets groots.

Ik hoop dat ik jongeren kan laten zien dat je dromen kunt verwezenlijken. Als je echt iets wilt en je gaat er volledig voor, dan kan iedereen zo'n actie als deze op touw zetten. Daarom vind ik het ook leuk jongeren te laten zien dat er meer in het leven is dan gamen. Ik geef wel eens presentaties over Jips Goede Doelen aan scholieren. Maar ook aan volwassenen. De reacties zijn altijd positief. Blijkbaar inspireer ik genoeg mensen met deze chocoladeletter-actie.'

VETTE BLOG

'Regelmatig lever ik een bijdrage aan de blog Coolfools (www.coolfools.nl) waar ik samen met een stel jongens en meiden schrijf over 'all the cool things out there'. Wij pikken uit de overload aan apps, websites, muziek, sneakers, film, gadgets en andere dingen de gaafste en geven daarvan een review op ons blog. Ik neem vooral de sportgadgets voor mijn rekening. Dat sluit ook aan bij het nieuwe bedrijf dat ik aan het opzetten ben. Ik ben namelijk gek van sport, met name van voetbal. Ik vond het jammer dat sportkleding met een eigen logo voor kleine verenigingen vaak onbetaalbaar is. Daarom heb ik een plan uitgewerkt waardoor verenigingen via mijn nieuwe bedrijf JM Sports Company wel betaalbare sportkleding kunnen bestellen. Het zou te gek zijn als dit net zo succesvol wordt als de chocoladeletter-actie. Eigenlijk zou iedere jongere en elke school aandacht moeten geven aan de positieve kant van internet. Het zou toch geweldig zijn om zo'n project voor een schoolopdracht te mogen uitvoeren? En als het slaagt, verdien je er ook nog een leuk zakcentje mee!

Check & volg

www.jipsgoededoelen.nl

@jipsgoededoelen

Inspiratie opdoen?

Download Handboek

Goed Doen 2.0 op

www.mijnkindonline.nl

VOORKOM in je klas CYBERPESTEN

Cyberpesten komt vaker voor dan je denkt. Oók in jouw klas. Leerlingen hebben vaak niet door wat de gevolgen zijn van een pestbericht. Ze vinden het wel lol. Maar voor de ontvanger kunnen de gevolgen groot zijn.

Vrijwel alle kinderen gebruiken internet. Ze chatten, skypen, gamen, zoeken informatie op, bekijken filmpjes en onderhouden contacten. Helaas wordt het world wide web ook gebruikt om elkaar digitaal te treiteren. De dader is vaak anoniem, getuigen ontbreken, waardoor hij meer durft. Cyberpesten gaat niet om onschuldige plagerijtjes of flauwe grapjes. Het pesten verloopt soms snoeihard: op internet worden grovere scheldwoorden gebruikt dan op het schoolplein. Kinderen realiseren zich niet dat een zinnetje als 'Ik maak je dood' veel heftiger overkomt op het beeldscherm dan in real life.

VOORBEELDEN GENOEG

Digitaal pesten kan grote vormen aannemen. Er wordt niet alleen gepest met scheldkanonnades op MSN, Twitter of Hyves. Pestkoppen publiceren iemands gegevens op een Hyves-profiel, vervormen foto's, plaatsen kwetsende filmpjes op YouTube, houden een blog bij op een ikhaat-site, richten een MSN-groep als 'X is een trut' op, bestellen (erotische) artikelen uit iemands naam en laten deze bezorgen bij het slachtoffer of chanteren iemand per e-mail of sms met foto's of informatie. En zo zijn er nog talloze voorbeelden.

NIEMANS VEILIG

Cyberpesten wordt vooral gedaan door jongeren (meestal meisjes) tussen 8 en 16 jaar. Ongeveer 60.000 Nederlandse kinderen in die leeftijdsgroep worden regelmatig gepest via het internet. Zo'n 4 op de 10 kinderen heeft wel eens met cyberpesten te maken gehad. Deze cijfers komen uit het SCP-onderzoek 'Kinderen en internetrisico's' (oktober 2011), andere onderzoeken laten nog hogere aantallen zien. Vaak zijn de slachtoffers van online pesten ook het slachtoffer van offline pestgedrag. Het loopt als het ware in elkaar over, waardoor het slachtoffer zich nergens meer veilig voelt.

Het pesten wordt niet altijd opgemerkt. Het is als docent onmogelijk om het (online) gedrag van al je leerlingen in de gaten te houden. Kinderen die worden gepest, schamen zich veelal en durven niet uit zichzelf te praten over het pesten. Om online sarren te beperken, is het belangrijk leerlingen bewust te maken van de gevolgen van pesten op iemands leven. Maak het bespreekbaar of behandel het onderwerp in de klas met behulp van een lespakket. Leg afspraken over mediagebruik door docenten en leerlingen vast in een protocol.

SIGNALEN

Als leraar kun je letten op verschillende signalen, zoals plotse linge gedragsveranderingen. Is een leerling somber, heeft hij concentratieproblemen, kan hij minder goed leren en nemen zijn schoolresultaten af, dan kan dit duiden op (digitaal) pesten. Andere signalen zijn: een leerling is stil en trekt zich terug, haakt snel af bij activiteiten, huilt veel en snel, heeft vaak hoofd- of buikpijn, meldt zich vaker ziek, wil niet naar school of klikt uit schaamte het beeldscherm weg als je langsloopt.

TIP! Een ouderavond over cyberpesten slaat vaak niet aan, omdat ouders denken dat het bij hun kind niet speelt. Hou een ouderavond over kinderen en sociale media en maak digitale omgangsvormen tot een belangrijk thema op deze avond. Download de toolkit om ouders te betrekken bij media-activiteiten op school: www.samenmediamaken.nl.

BESPREEK HET

Herken je één van deze signalen bij je leerlingen probeer het onderwerp dan bespreekbaar te maken. Dat kan klassikaal met een les over de gevolgen van cyberpesten en internetgedrag, maar ook individueel. Komt een leerling naar je toe om treitergedrag te melden, neem hem dan serieus, luister goed, toon begrip en veroordeel niet. Neem contact op met de vertrouwenspersoon van school of met de mentor van de leerling en natuurlijk met de ouders. Adviseer de ouders om bewijslast te verzamelen en indien nodig aangifte te doen bij de politie (bijvoorbeeld bij het plaatsen van foto's en filmpjes op internet zonder toestemming). Probeer de dader te achterhalen en voer maatregelen tegen hem uit die vermeld staan in het pest- of internetprotocol dat de school hanteert. Besteed in de les ook aandacht aan hoe belangrijk het is om internet positief in te zetten, bijvoorbeeld aan de hand van voorbeelden uit deze brochure of websites als www.sociaalmetmedia.nl.

WIST JE DAT?

- Weinig jongeren die gepest worden hulp zoeken bij hun ouders of mentor?
- Ze liever het treitergedrag negeren door de pestkop te blokkeren op Facebook, Hyves of Twitter? Of digitaal terugschelden?
- Als de leerling wel actie onderneemt, het vaak uitloopt op een vechtpartij?
- Een kwart van de docenten niet doorheeft dat een leerling slachtoffer is van het pestgedrag van klasgenoten?
- Docenten die pestgedrag in de smiezen hebben, veelal daadkrachtig optreden?
- Veel scholen al preventief aandacht aan deze problematiek besteden en twee van de drie scholen reeds een pestprotocol of ict-gedragscode hebben?

Internetprotocol

Het is onmogelijk om als school cyberpesten helemaal te voorkomen. Wel zijn er genoeg acties die je (preventief) kunt ondernemen. Zo is het belangrijk om internetgedragsregels vast te leggen, bijvoorbeeld in overleg met de leerlingen zelf, over het gebruik van internet, sociale media, mobiele telefoons, tablets en de maatregelen bij digitaal pesten. Afspraken kun je optekenen in een ict-gedragscode of een pestprotocol. In een (pest)protocol kun je de volgende punten opnemen:

- ➔ Uitleg over het belang van een pestprotocol.
- ➔ Wat zijn uitgangspunten van de school als het om pesten gaat?
- ➔ Wat wordt onder pesten verstaan?
- ➔ Wat zijn signalen voor een peestsituatie?
- ➔ Wat doet de school aan preventie?
- ➔ Hoe zet de school het sociaal-emotioneel leerlingvolgsysteem in bij de aanpak van pesten?
- ➔ Hoe wordt dagelijks aandacht gegeven aan een positief klimaat?
- ➔ Welke omgangsregels zijn er en hoe worden die in stand gehouden?
- ➔ Welke sancties worden genomen bij pesten?
- ➔ Contactpersonen en instanties die zich met pesten bezighouden, zowel binnen als buiten de school.
- ➔ Informatie voor ouders: signalen, wat ouders kunnen doen, publicaties en websites.

BEWUSTWORDING

Het is belangrijk om leerlingen bewust te maken van de positieve en negatieve kanten van internet en de effecten van cyberpesten. Maak het bespreekbaar in de klas. Vertel duidelijk wat de sancties zijn van (digitaal) pesten of het plaatsen van filmpjes van leerlingen en docenten op YouTube zonder toestemming. Denk aan schorsing of verwijdering van school en wijs de leerlingen erop dat dit een strafbaar feit betreft.

Lesideeën

Wil je online pesten bespreekbaar maken in de klas gebruik dan eens de volgende lesopzet:

- Als introductie van de les kun je een passage uit het boek *Spijt!* van Carry Slee voorlezen.
 - Maak leerlingen duidelijk wat het verschil is tussen pesten en plagen. Laat hen bijvoorbeeld kenmerken opnoemen en bespreek deze in kleine groepjes.
 - Wat zijn de verschillen en overeenkomsten tussen online pesten en treiteren in real life? Wat vinden leerlingen erger? Is het minder erg omdat je geen lichamelijk geweld gebruikt? Of is geestelijk geweld veel erger?
 - Laat leerlingen nadenken over oplossingen: Bedenk vijf gouden tips voor een slachtoffer van online pesten. Welk advies wil je aan de dader geven? En wat doe je als je weet dat een klasgenoot wordt gepest? Een praktische website die leerlingen op weg kan helpen, is www.weetwatjetypt.nl.
 - Leerlingen maken in groepjes een presentatie over de informatie die zij over cyberpesten op internet hebben gevonden, de uitkomsten van de discussie in kleine groepjes en de adviezen die zij hebben opgesteld. Na de presentatie kun je hierover een klassengesprek starten.
 - Vraag aan het einde van de les of iemand nog iets wil zeggen naar aanleiding van het onderwerp.
- Meer lesideeën vind je op www.medialessen.nl.

WEES SOCIAAL MET MEDIA

Knip uit en hang op!

1 Ga met aandacht om met informatiestromen.

Er is zoveel afleiding door sociale media (ook via de mobiele telefoon), zoveel informatie te verwerken, dat het een vaardigheid op zich is om effectief en geconcentreerd met je tijd om te gaan. 'Focus gaat over het vermogen om 'nee' te zeggen', aldus Steve Jobs, de bekende oprichter van Apple.

2 Ontwikkel een neus voor onzin.

Goed zoeken op internet betekent dat je geen genoeg neemt met één zoekresultaat. Bij alles wat je vindt, vraag je je af: Is dit waar, zijn er andere bronnen die dit bevestigen? Is het echt een feit of heeft iemand er belang bij om dit als een feit te presenteren en via de echo van sociale media luider te laten klinken? Stel je antenne goed af: Word ik misleid, ja of nee?

3 Doe actief mee in de online wereld.

Elke pc en smartphone is een drukpers, tv-station, een platform voor politiek, een kans om een community of marktplaats te laten ontstaan. Hoe beter je in staat bent daar aan mee te doen, hoe meer invloed je hebt, voor jezelf en voor anderen. Het verschil wordt niet gemaakt door mensen die media passief consumeren, maar door de actievelingen.

4 Werk samen via sociale media.

Digitale media en sociale netwerken leveren nieuwe manieren voor economische productie. Samenwerking via deze kanalen vraagt om goede afstemming. Dat moet je leren.

5 Krijg inzicht in je eigen netwerk.

We leven in een 'network society', met sociale media als spil. Om (later) op de arbeidsmarkt goed mee te draaien, is inzicht in je eigen netwerk nodig. Hoe is je persoonlijk leernetwerk opgebouwd? Hoe steekt je sociale professionele netwerk in elkaar: wie heeft met wie verbindingen en welke rol speel jij daarin? Hoe verander je die rol, als dat nodig is?

Tot slot: Zoals we kinderen leren lezen en schrijven, zullen we ze ook digitale beginselen moeten bijbrengen. Daar is goed onderwijs voor nodig.

Uit het boek 'Net Smart: How to Thrive Online' van Howard Rheingold.

Meer informatie: www.kennisnet.nl/mediawijsheid

www.mijnkindonline.nl/mediawijsheid

PESTEN KAN STRAFBAAR ZIJN

Digitaal pesten kan voor de dader een 'geintje' zijn, maar er zit wel degelijk een grens aan wat er mag op internet. Cyberpesten kan strafbaar zijn.

Wat begint als een lollig bedoeld bericht, kan uitlopen op ware terreur voor de gepeste. En die kan daar daadwerkelijk actie op ondernemen. Cyberpesten wordt niet als zodanig in de wet genoemd, maar smaad, laster en bedreiging zijn wel opgenomen in het Wetboek van Strafrecht. Dat betekent dat een kind voor ernstige gevallen van digitaal pesten naar de politie kan stappen voor het doen van een melding of aangifte. Denk niet dat dit overdreven is. In het 'echte' leven zal de gemiddelde jongere niet snel een bedreiging uiten. Maar de ervaring leert dat bedreigen vanachter de computer of

een mobieltje minder moeite kost. Ook al is het vaak niet als bedreiging bedoeld en komen sommige 'daders' er met een waarschuwing vanaf, ze kunnen wel degelijk vervolgd worden voor een strafbaar feit. Waarbij er vaak ook geschreven bewijs is: een screenshot of een log van de chats.

FOTO'S

Datzelfde geldt voor het ongewenst publiceren van foto's of filmpjes. Het zonder toestemming van de geportretteerde op internet plaatsen van beeldmateriaal, gebeurt veelvuldig. Vooral op sociale media. De meeste mensen vinden het geen probleem, maar dat is natuurlijk sterk afhankelijk van wat er op die foto staat. Als de naaktfoto die een meisje ooit maakte voor haar vriendje opeens online staat, is dat verre van wenselijk. En mogelijk ook strafbaar. De wet zegt dat de geportretteerde een redelijk belang moet

VEROORDEELD

Begin 2008 werden acht tieners uit Hoofddorp opgepakt voor mishandeling van een 12-jarige jongen. Het slachtoffer werd door vier jongens mishandeld, en (op een ander moment) vier meisjes gebeten, geslagen en geschopt. Beide keren raakte de jongen lichtgewond. De ouders legden hun mishandelingen vast op film en plaatsten deze op internet. Het slachtoffer deed aangifte van zijn mishandeling. De kinderrechter in Haarlem legde daarop werkstraffen op aan twee van de vier jongens en de vier meisjes. De twee andere jongens werd zware mishandeling ten laste gelegd.

kunnen invoeren tegen publicatie. De belangrijkste belangen zijn het financieel belang en het privacybelang. Er moet daarbij voor de wet wel sprake zijn van verspreiding. Plaatsing op een afgeschermd Hyvesaccount waar maar twintig mensen de foto kunnen bekijken, telt niet mee. Plaatsing op een veelbekeken profiel wel. Een dader van digitaal pesten kan een taakstraf en/of een geldboete opgelegd krijgen. Als extra voorwaarde kan worden bepaald dat de verdachte de incorrecte informatie van internet moet verwijderen onder toezicht van de officier van justitie.

SCHOOLREGLEMENT

Het in een reglement opnemen van regels over het maken van opnames met mobieltjes, stelt een school in staat om straf op te leggen als er toch wordt gefilmd. Spreek bijvoorbeeld af dat het niet is toegestaan dat leerlingen met mobieltjes opnames maken van elkaar en van docenten. Ook foto's van medeleerlingen mogen niet zomaar op internet gezet worden, alleen met toestemming van de betreffende persoon.

WANNEER STAP JE NAAR DE POLITIE?

VOOR HET DOEN VAN EEN MELDING.

Als er geen aangifte gedaan kan worden, kan er ook een melding gedaan worden. De politie is dan toch op de hoogte van de feiten. De politie kan op deze wijze feiten verzamelen over een pester.

Je hoeft zelf geen slachtoffer of benadeelde te zijn om naar de politie te stappen. Ook als je wilt voorkomen dat een ander mogelijk slachtoffer wordt van strafbare feiten op internet, kun je aankloppen. Je kunt bij de politie ook vragen stellen over cybercrime.

VOOR HET DOEN VAN AANGIFTE.

Zoals bij alle andere vormen van criminaliteit kun je, als je slachtoffer van cybercriminaliteit bent of denkt te zijn, aangifte doen bij de plaatselijke politie. Door het doen van aangifte verzoek je de politie een strafrechtelijk onderzoek in te stellen. Zonder deze aangifte kan de politie vaak niet voldoende onderzoek verrichten. De aangifte is doorgaans het begin van een politieonderzoek. De politie maakt dan een proces-verbaal van aangifte op. Als je minderjarig bent, is het goed om een van je ouders/voogd mee te nemen naar het politiebureau. Het doen van een (telefonische) melding is géén aangifte. Het is raadzaam zoveel mogelijk informatie te bewaren en dit ter ondersteuning aan de politie te geven.

WAT NEEM JE MEE NAAR DE POLITIE?

NOTEER EN VERZAMEL ZOVEEL MOGELIJK INFORMATIE EN BEWIJSMATERIAAL ZOALS:

- Data en (exacte) tijdstippen
- Email- en internetadressen (url)
- Gebruikersnaam en nickname(s) van betrokkene(n)
- Print van chatlogs en mailberichten
- Bewaarde sms-berichten
- Schermafdruck (via print screen of maak een foto)
- Meer tips en uitleg over bewijsmateriaal is te vinden op www.internet-sporen.nl.

Door naar de politie te stappen, werk je mee aan het aanpakken van criminaliteit op internet.

MELDKNOP.NL

Op www.meldknop.nl vind je informatie over en hulp bij internetproblemen. Ook over pesten vind je hier informatie en advies over wat je kunt doen als je op internet wordt lastiggevallen. Je kunt op deze website de Meldknop ook installeren. Als je de Meldknop eenmaal hebt, staat hij tijdens het internetten altijd in beeld. En met een klik op de Meldknop krijg je informatie, hulp en advies bij internetproblemen.

VRAAG EN ANTWOORD

Justine Pardoën, Hoofdredacteur stichting Mijn Kind Online en Ouders Online

Gisteravond ben ik erachter gekomen dat mijn dochter van bijna 12 jaar vreselijk scheldt via MSN. Ik kreeg namelijk een email hierover van de moeder van het gepeste meisje. Ik ben erg geschrokken. Ik wil mijn dochter nu confronteren met haar gedrag. Hoe pak ik dat aan?

U heeft ontdekt dat uw dochter zich onaardig gedraagt via internet, doordat de moeder van het gepeste meisje u benaderd heeft. Het is heel goed

dat die moeder dat gedaan heeft. Want doordat zij en u zich hier nu mee gaan bemoeien, krijgen beide kinderen de kans om te leren van hun gedrag. Dit kunt u ook tegen de moeder zeggen, zodat jullie niet het gevoel hebben tegenover elkaar te staan. Zij zal het ook wel moeilijk gevonden hebben u te benaderen. Net zo moei-

lijk als u het vindt om hiermee om te gaan.

Vrijwel alle kinderen vliegen uit de bocht op MSN. Dat heeft te maken met het medium. Je ziet de ander nu eenmaal niet in de ogen (tenzij je ook een webcam aan hebt staan, maar dan gaat het ook lang niet zo snel mis), waardoor je niet onmiddellijk getuige bent van het effect van je woorden.

Voor kinderen is MSN extra moeilijk, omdat het 'hogere-school sociaal gedrag' vereist. Je verplaatsen in anderen is sowieso al moeilijk voor kinderen, maar als je ze niet ziet, is het nog veel moeilijker.

Dat is dan ook het eerste wat u in een gesprek met uw dochter moet uitzoeken. Wat is er nou precies gebeurd? Is het een uit de hand gelopen onhandigheid, of is het echt pesten? Laat haar uitleggen wat er gebeurd is en hoe het zo ver heeft kunnen komen dat zij is gaan schelden. Oordeel niet te snel, maar laat haar vrijuit vertellen. Als blijkt dat ze eigenlijk niet beseft heeft wat de kracht van haar woorden via MSN is, en als ze spijt heeft, dan kunt u het bij dat gesprek laten. Het gaat er nu om dat ze leert van wat ze gedaan heeft. Leg uit dat zij verantwoordelijk is voor wat haar woorden doen bij een ander. Dat ze moet leren om rekening te houden met de gevoelens van anderen, ook al zijn die niet zichtbaar.

Tot slot kunt u haar vragen spijt te betuigen jegens het andere meisje. U kunt haar laten kiezen: een brief schrijven (dus geen e-mail) of het zeggen in een gesprek. Vraag haar waarom ze het een kiest en niet het ander. En probeer daarmee dan weer wat lucht te krijgen in uw gesprek.

Mijn zoon van 10 jaar voelt zich gekwetst door een **vervelende Buddypoke** op de Hyve van een klasgenootje. Hoe ga ik hiermee om?

Online communiceren is niet eenvoudig. Eigenlijk is het communicatie voor gevorderden: je ziet en hoort elkaar niet en het kost meer moeite om te begrijpen wat een ander bedoelt. Dat

vraagt dus meer geduld en flexibiliteit en juist daar zijn kinderen niet goed in. Zo ontstaan er snel ruzies en misverstanden, en soms leidt het tot pesten. Online ben je ook veel minder geremd dan normaal en kun je al snel iets opvatten als bot of beledigend.

Ik denk dat u uw zoon kunt uitleggen: 'Die Buddypoke was nu kwetsend, maar zou dezelfde Buddypoke ook grappig kunnen zijn? Waar zit 'm dat dan in? Wat is eraan voorafgegaan dat je je in dit geval zo gekwetst voelde? Was het ook echt kwetsend bedoeld?' Dat laatste kan trouwens het beste worden nagevraagd bij het klasgenootje zelf.

Kortom: leer uw kind relativiseren en omgaan met de beperkingen van online communicatie. Zo leert hij ook nadenken over zijn eigen online gedrag.

Voor meer vragen en antwoorden over Hyves, kunt u eens kijken naar de gratis brochures van Mijn Kind Online: www.mijnkindonline.nl/uploads/mijn_kind_op_hyves1.pdf

Ik ben conector op een middelbare school. Een **13-jarig meisje uit de brugklas heeft naaktfoto's van zichzelf gestuurd aan een jongen uit de 5e klas. Deze foto's circuleren nu in de mail van de 4e- en 5e-klassers. Ik zou graag willen weten hoe ik hiermee om moet gaan.**

Om te beginnen: de (juridische) feiten. Het maken, versturen en weer doorsturen van dit materiaal is strafbaar, omdat het beschouwd wordt als kinderporno. Het is belangrijk dat u zowel de leerlingen als de ouders hiervan op de hoogte stelt. Vooral voor de leerlingen is het van belang dat ze begrijpen wat de (juri-

dische) risico's zijn, zodat ze in het vervolg betere keuzes kunnen maken in hun gedrag. In de puberteit is alles wat met seks te maken heeft spannend en interessant. Juist het doorsturen heeft dan ook een grote aantrekkingskracht. En al helemaal als het ook nog om iemand van de eigen school gaat. Pas veel later (of soms helemaal niet) denken ze dan eens na wat dat gedrag voor gevolgen voor henzelf heeft, laat staan voor anderen. Omdat de schade jaren kan doorwerken, is het des te belangrijker om ze daar wel op te wijzen.

Aangifte doen is in dit geval sterk af te raden, omdat alle betrokkenen in een strafcircuit terecht kunnen komen. Van het meisje zelf tot iedereen die de beelden heeft doorgestuurd. Dat kan enorme gevolgen hebben, levenslang voor iedereen, qua stages en banen, zelfs als de zaak geseponeerd wordt.

Wel is het belangrijk om aan iedereen te vragen of ze de beelden van hun apparaten willen verwijderen, omdat die beelden anders in kinderporno-circuits terecht kunnen komen. Met als gevolg dat het meisje er haar hele leven mee geconfronteerd kan blijven worden.

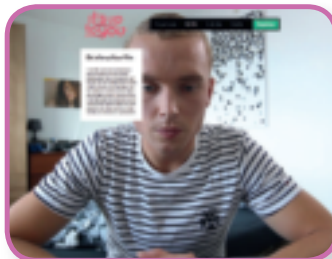
Daarnaast zou ik het geval melden bij het www.meldpunt-kinderporno.nl. Zend ook de beelden mee. Dan is in ieder geval de herkomst ervan bekend bij opsporingsinstanties, voor als ze later weer ergens opduiken.

Tenslotte: de niet-juridische kant van de zaak. Ook als het meisje de beelden niet onder druk verstuurd heeft, kan ze er later spijt van krijgen. De impact was van tevoren immers niet te overzien. Ik raad u aan te handelen op juridisch en sociaal-emotioneel vlak en daar de leerlingen ook zélf bij aan het werk te zetten.

TIPS EN SITES

Film It's up to you

Sociale media zoals Hyves, Facebook en YouTube zijn erg belangrijk voor jongeren. Meer dan 80% van de Nederlandse jongeren gebruiken ze. Helaas verplaatst ook pesten zich steeds vaker van het schoolplein naar deze online omgevingen, waardoor 60.000 Nederlandse jongeren herhaaldelijk het slachtoffer zijn van cyberpesten. 'It's up to you' is een interactieve film van stichting Reactif die jongeren op scholen bewuster maakt van hun rol in cyberpesten. De film wordt als discussiestarter op scholen ingezet en is een goed

vertrekpunt voor de strijd tegen cyberpesten. De film is gratis beschikbaar voor scholen. Stichting Mijn Kind Online maakte de gratis lessen en de docentenhandleiding bij It's up to you. **Op de website www.itsuptoyou.nl is informatie over de film te vinden.**

Positief op internet

Wil je meer tips en trucs om leerlingen te stimuleren positief om te gaan met internet? Kijk voor inspiratie en informatie op: www.medialessen.nl
www.leshulp.nl
www.mediaopvoeding.nl
www.digibewust.nl
www.sociaalmetmedia.nl
www.newkidsontheweb.nl
www.mediawijzer.net
www.kennisnet.nl

www.splitsz.nl
www.spangas.nl/mediawhizz/

Sites over digitaal pesten

www.cyberpesten.be
www.pestweb.nl
www.meidenvenijn.nl
www.iksurfveilig.nl (diploma veilig internet)
www.i-respect.nl
www.cyberpestendebaas.nl
www.meldknop.nl
www.jouwstad.nl

Deze brochure is mede mogelijk gemaakt door

European Commission
Information Society and Media

COLOFON

Digitaal pesten is een uitgave van Digibewust en stichting Mijn Kind Online. De brochure is ook te downloaden van www.mijnkindonline.nl/digitaalpesten. Copyright: Stichting Mijn Kind Online, Den Haag, april 2013.

Coördinatie Martine Borgdorff, Remco Pijpers
Teksten Lotte Boot, Martine Borgdorff, Weija Steffens
Vormgeving Yvette van Diepen (Diep Design)
Foto's Bigstock, Dirk-Jan Visser
Illustraties Lamelos

Stichting Mijn Kind Online is een onafhankelijk expertisecentrum jeugd en media. De belangrijkste missie van Mijn Kind Online is het helpen van ouders, scholen en professionele opvoeders bij de internetopvoeding. Speerpunt van Mijn Kind Online is kwaliteit van digitale media voor kinderen.

e-mail: informatie@mijnkindonline.nl
website: www.mijnkindonline.nl

Digibewust is een programma van overheid, bedrijfsleven en maatschappelijke organisaties. Doel is het veilig en verantwoord gebruik van internet en andere digitale middelen in Nederland te stimuleren.
website: www.digibewust.nl
email: info@digibewust.nl

Andere recente brochures:

- Verliefd op internet (2010)
- Kinderen en online video (4-12 jaar) en Mijn puber op YouTube (13+) (2010)
- Kinderen en Internet 2 -8 jaar en Kinderen en Internet 9-12 jaar (2012)
- Mijn Kind mobiel en Mijn Puber mobiel (2010)